

PRITARTA

Vilniaus Antakalnio gimnazijos
Vaiko gerovės komisijos
2021 m. rugpjūčio 31 d.
posėdžio protokolu Nr. 6

PATVIRTINTA

Vilniaus Antakalnio gimnazijos
L. e. direktoriaus pareigas
2021 m. rugsėjo 23d.
įsakymu Nr. V-2021-107

VILNIAUS ANTAKALNIO GIMNAZIJOS SAVIŽUDYBIŲ RIZIKOS VALDYMO ALGORITMO TVARKOS APARAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Vilniaus Antakalnio gimnazijos (toliau – Gimnazija) savižudybių rizikos valdymo algoritmas (toliau – Algoritmas) parengtas pagal Vilniaus miesto savivaldybės savižudybių rizikos valdymo algoritmą, patvirtintą Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2017 m. gegužės 10 d. įsakymu Nr. 30-1073.
2. Algoritmas nustato pagalbos teikimo ir koordinavimo veiksmų seką Gimnazijos mokiniams, atsidūrusiems savižudybės rizikoje.
3. Šiame dokumente naudojamos sąvokos:
  - 3.1. savižudybės rizika – tai potenciali tikimybė, kad asmuo nusižudys;
  - 3.2. rizikos atpažinėjas – bet kuris asmuo, kuris pastebėjo kito asmens savižudybės riziką;
  - 3.3. pagalbos teikėjas – psichologas, o jo nesant socialinis pedagogas;
  - 3.4. emocinė parama – empatija, rūpinimasis, domėjimasis ir padrąšinimas;
  - 3.5. rizikos atpažinimas savižudybių rizikos valdymo atveju – pastebėjimas, kad asmuo galvoja apie savižudybę, ir asmens identifikavimas kaip reikalaujančio tolesnės savižudybių prevencijos intervencijos;
  - 3.6. skubi savižudybių rizikos valdymo pagalba – trumpalaikė pagalba, kuri apima emocinę paramą ir kuria siekiama užtikrinti, kad asmuo nenusižudys ar nesukels grėsmės savo sveikatai ir gyvybei dabar pat;
  - 3.7. tęstinė savižudybių rizikos valdymo pagalba – ilgalaikė pagalba, kuri apima problemų, vedančių prie ketinimo nusižudyti, sprendimą. Tai gali būti tiek su psichikos sveikata susiję sunkumai, tiek socialinės problemos;
  - 3.8. krizių valdymo komanda – nuolat veikianti, krizių valdymą vykdanči komanda, kurią sudaro administracijos atstovai, švietimo pagalbos specialistai, mokytojų atstovai, turintys krizės valdymui būtinų gebėjimų;
  - 3.9. savęs žalojimas – sąmoningai atliekami veiksmai, nukreipti prieš save, siekiant sukelti skausmą, bet nesiekiant mirties;
  - 3.10. savižudybė – sąmoningas savo gyvybės nutraukimas, mirtis, išstinganti tyčia save sužalojus;
  - 3.11. savižudiškas (suicidinis) elgesys – savižudybė, bandymas nusižudyti, tyčinis savęs žalojimas, siekiant mirties;
  - 3.12. tariamoji savižudybė, suicidinė manipuliacija – savanoriškas, valingas, mirties nesukeliantis elgesys, kuriuo siekiama ne pasitraukti iš gyvenimo, bet sulaukti norimų savo socialinės padėties permainų.

II SKYRIUS RIZIKOS ATPAŽINIMO VALDYMAS

4. Savižudybių rizikos atpažinimo valdymas skirstomas į:
  - 4.1. rizikos atpažinimo valdymą asmenims, turintiems minčių apie savižudybę;
  - 4.2. rizikos atpažinimo valdymą asmenims, ketinantiems nusižudyti;
  - 4.3. asmenims, pradėjusiems savižudybės veiksmus (iškilusi grėsmė gyvybei),
  - 4.4. asmenims, kurie, bandydami nusižudyti, save susižalojo ir kuriems reikalinga būtinoji medicinos pagalba.
5. Rizikos atpažinimo valdymo veiksmai asmenims, turintiems minčių apie savižudybę, skiriasi priklausomai nuo to, kur savižudybės rizika yra atpažįstama.

III SKYRIUS ASMENŲ, TURINČIŲ MINČIŲ APIE SAVIŽUDYBĘ, RIZIKOS ATPAŽINIMO VALDYMAS

6. Rizikos atpažinėjo (bet kurio gimnazijos darbuotojo) funkcijos (remiantis savižudybės rizikos požymiais, kurie pateikiami šio Tvarcos aprašo **3 priede**):
  - 6.1. pastebėti veiksmus (pasikeitęs elgesys; būdingas neatsargumas ir aplaidumas);
  - 6.2. pajauti emocijas (nusivylimas, beviltiškumas, apatija, gėda);
  - 6.3. tiesiogiai paklausti asmens apie jo mintis ir/ ar ketinimus nusižudyti;
  - 6.4. išklausti, kaip asmens dabartinis elgesys, išgyvenimai ir jausmai gali turėti įtakos jo savijautai ir norui gyventi; atkreipti dėmesį, jei asmuo teigia, kad jaučiasi vienišas, našta kitiems, nemato tikslo, jaučia norą ištrūkti;
  - 6.5. užtikrinti saugumą ir palaikymą, kol bus prieinama ir gauta tolesnė pagalba;
  - 6.6. atpažinęs mokinį, turintį minčių apie savižudybę, nedelsiant informuoja Gimnazijos psichologą, jo nesant - socialinį pedagogą.
7. Psichologas/ pagalbos teikėjas gavęs informaciją apie mokinį, turintį minčių apie savižudybę:
  - 7.1. suteikia mokiniui emocinę paramą;
  - 7.2. nedelsdamas informuoja mokinio tėvus (globėjus, rūpintojus) ir kviečia į Gimnaziją;
  - 7.3. tolesnis pagalbos teikimas derinamas su tėvais (globėjais, rūpintojais), o prireikus su Savivaldybės administracijos Vaiko teisių apsaugos skyriumi mokinio saugumui užtikrinti;
  - 7.4. jei Gimnazijos psichologas įvertina, kad mokiniui reikalinga Vilniaus miesto pedagoginės psichologinės tarnybos (toliau – VPPT) psichologo pagalba, suderina su tėvais (globėjais, rūpintojais), kai tėvai (globėjai, rūpintojai) negali atvykti, organizuoja mokinio palydėjimo klausimą pas VPPT psichologą. Tėvų (globėjų, rūpintojų) pageidavimu ir gavęs tėvų (globėjų, rūpintojų) raštišką sutikimą, organizuoja mokinio palydėjimą pas VPPT psichologą. Jeigu tėvai (globėjai, rūpintojai) negali atvykti iš karto, susitariama, kad jie atvyks per 1–2 valandas, ir apie tai informuoja Vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybą;
  - 7.5. jei Gimnazijos psichologas įvertina, kad mokiniui reikalinga psichikos sveikatos specialisto pagalba (toliau – PSC), susisiekiama su mokinio tėvais (globėjais, rūpintojais) ir suderina, kaip ir kada tėvai kreipsis į PSC. Gavęs raštišką tėvų (globėjų, rūpintojų) sutikimą Gimnazijos psichologas susisiekiama su PSC ir užregistruoja mokinį psichikos sveikatos specialisto konsultacijai bei palaiko kontaktą su tėvais ir PSC dėl tolesnės mokinio būklės;
  - 7.6. jei tėvai (globėjai, rūpintojai) atsisako pagalbos PSC, pagalbos teikėjas (psichologas) informuoja mokinio tėvus (globėjus, rūpintojus) apie alternatyvias psichosocialinės pagalbos galimybes Vilniaus mieste (šios Tvarcos aprašo 2 priedas);
  - 7.7. jei nepavyksta susisiekti su mokinio tėvais (globėjais, rūpintojais), psichologas (pagalbos teikėjas) informuoja Savivaldybės administracijos Vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybą;
  - 7.8. informuoja Gimnazijos administraciją;

8. Apie pagalbos teikimą kiekvienu savižudybės grėsmės atveju yra pildomas Pagalbos teikimo mokiniui esant savižudybės krizės rizikai lapas (šios Tvarkos aprašo **1 priedas**).

IV SKYRIUS RIZIKOS ATPAŽINIMO VALDYMAS GIMNAZIJOJE ASMENIMS, KETINANTIEMS NUSIŽUDYTI

9. Pradėjusiems savižudybės veiksnius (iškilusi grėsmė gyvybei).

Jei mokinys yra pradėjęs savęs žalojimo veiksmus mėgindamas nusižudyti (iškilusi reali grėsmė gyvybei), rizikos atpažinęs skambina Bendrajam pagalbos centrui telefonu 112 ir vykdo Bendrojo pagalbos centro darbuotojo nurodymus.

10. Asmenims, kurie bandydami nusižudyti save susižalojo ir kuriems reikalinga būtinoji medicinos pagalba.

Jei mokinys mėgindamas nusižudyti susižalojo ir jam reikalinga būtinoji medicinos pagalba, rizikos atpažinęs prieš pradėdamas teikti pirmąją pagalbą įvertina situaciją, galimus pavojus ir imasi visų įmanomų situaciją atitinkančių atsargumo priemonių bei kviečia greitąją medicinos pagalbą (toliau – GMP).

11. Rizikos atpažinęs informuoja mokinio tėvus (globėjus, rūpintojus) ir Gimnazijos Krizių valdymo komandos vadovą, Gimnazijos psichologą.

V SKYRIUS PAGALBA KETINANČIŲJŲ NUSIŽUDYTI IR NUSIŽUDŽIUSIŲJŲ ARTIMIESIEMS

12. Kai mokinys ketina nusižudyti (iškilusi grėsmė žmogaus gyvybei) ar po asmens nusižudymo, į įvykio vietą kviečiamos specialiosios tarnybos, kurios užtikrinsios reikiamą pagalbą privalo informuoti artimuosius apie psichosocialinės pagalbos galimybes Vilniaus mieste (informacija, kur kreiptis pagalbos, pateikiama šios Tvarkos aprašo **2 priede**) ir perduoti informacinį lankstinuką.

13. Teikti konsultacijas ir pagalbą kviečiama VPPT.

14. Gimnazijos Krizių valdymo komanda vykdo krizės išgyvenimo veiklas, vadovaudamasi Krizių valdymo Vilniaus miesto ugdymo įstaigoje tvarkos aprašu (patvirtintas Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2017 m. gegužės 23 d. įsakymu Nr. 30-1170).

15. Apie kitų įstaigos bendruomenės narių informavimą po mokinio savižudybės krizės ir jų įtraukimą į pagalbos procesą sprendžia Gimnazijos Krizių valdymo komanda, jei reikia kartu su mokiniu ir jo tėvais (globėjais, rūpintojais).

16. Tęstinę pagalbą esant savižudybės krizei teikia psichikos sveikatos specialistai.

VI SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

17. Gimnazijos vadovas yra atsakingas už Gimnazijos savižudybių rizikos valdymo Tvarkos aprašo nustatytų veiksmų organizavimą.

18. Su Gimnazijos Savižudybių rizikos valdymo algoritmo Tvarkos aprašu, pasirašytinai supažindinami visi Gimnazijos darbuotojai.

19. Su savižudybės krizės valdymo atveju susiję dokumentai saugomi Vaiko gerovės komisijos pirmininko kabinete. Dokumentai yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek būtina fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas

20. Tvarkos aprašas gali būti keičiamas arba papildomas, jei yra bendruomenės siūlymų, jei neprieštarauja LR įstatymams. Aprašo keitimai tvirtinami direktoriaus įsakymu.

**PAGALBOS TEIKIMO MOKINIUI ESANT SAVIŽUDYBĖS KRIZĖS RIZIKAI
LAPAS**

Incidento apibūdinimas/aprašymas:

Kas informavo: _____

Data ir laikas: _____

Data ir laikas	Specialistas	Veiksmai, kurių buvo imtasi

PSICHOSOCIALINĘ PAGALBĄ TEIKIANČIOS ĮSTAIGOS VILNIAUS MIESTE

Eil. Nr.	Įstaigos pavadinimas	Kontaktai
Psichikos sveikatos priežiūros paslaugas teikiančios įstaigos		
1.	VšĮ Antakalnio poliklinika	Antakalnio g. 59 Registratūros tel. (8 5) 234 7486 Faks. (8 5) 234 7160 info@antakpol.lt
2.	VšĮ Karoliniškių poliklinika	L. Asanavičiūtės g. 27A Tel. (8 5) 245 8417, faks. (8 5) 244 5117 kgp@is.lt, karolpsc@gmail.com
3.	VšĮ Lazdynų poliklinika	Architektų g. 17 Tel. (8 5) 244 4670, faks. (8 5) 244 4912 info@lazdynupol.lt
4.	VšĮ Naujosios Vilnios poliklinika	V. Sirokoslės g. 8 Tel. (8 5) 260 6878, faks. (8 5) 260 6877
5.	VšĮ Centro poliklinikos Vytenio filialas	Kauno g. 37/59 Tel. (8 5) 233 5124 vytenis.info@pylimas.lt
6.	VšĮ Šeškinės poliklinika	Šeškinės g. 24 Tel. (8 5) 252 5788, faks. (8 5) 250 2021 seskines@poliklinika.lt
7.	VšĮ Naujininkų poliklinika	Dariaus ir Girėno g. 14 Tel. (8 5) 216 4437, faks. (8 5) 216 6830 naupol.s@is.lt
8.	VšĮ Vilniaus rajono centrinė poliklinika	Laisvės pr. 79 Tel. (8 5) 247 6996, faks. (8 5) 238 8128 vrpc@zebra.lt
9.	VšĮ Justiniškių šeimos gydytojų kabinetas	Taikos g. 95-24 Tel. (8 5) 244 7208
10.	VšĮ Vilniaus psichoterapijos ir psichoanalizės centras	Ažuolyno g. 5A Tel. (8 5) 260 7636 centre@psychoterapy.lt
11.	UAB Karoliniškių šeimos klinika	L. Asanavičiūtės g. 20/2 Tel. (8 5) 244 6849, faks. (8 5) 244 3901
12.	VšĮ Žirmūnų psichikos sveikatos centras	Žirmūnų g. 67A Tel. / faks. (8 5) 277 9496
13.	UAB Žvėryno klinika	Elnių g. 27/28 Tel. / faks. (8 5) 272 2082
14.	UAB Vilniaus sveikatos namai	Povilaičio g. 18 Tel.: (8 5) 240 0401, (8 5) 278 4382
15.	VšĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santaros klinikų Šeimos medicinos centras	Santariškių g. 2 Tel.: (8 5) 236 5115, (8 5) 236 5329 Faks. (8 5) 236 5111
16.	VšĮ Antakalnio psichiatrijos konsultacijų centras	Antakalnio g. 86 Tel. / faks. (8 5) 270 9848 apkc@bnk.lt

17.	VšĮ Vilniaus miesto klinikinės ligoninės Antakalnio filialas	Antakalnio g. 124 Tel. (8 5) 234 2371, faks. (8 5) 234 3482 vual@aiva.lt
18.	Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Medicinos centro Vilniaus filialas	Dainavos g. 5 Tel. (8 5) 271 8589, faks. (8 5) 249 7506 poliklinika@vrm.lt
19.	UAB Medicinos paslaugų centras	Vydūno g. 19 Tel. (8 5) 240 9562 vyduno20@gmail.com grimlina@gmail.com
20.	UAB Saulėtekio klinika	Antakalnio g. 38-33 Tel.: (8 5) 210 5488, (8 5) 234 4069 sauletekis38@yahoo.com
21.	UAB In Medica	L. Asanavičiūtės g. 20 Tel. (8 5) 244 6849
Anoniminę psichologinę pagalbą teikiančios įstaigos		
22.	VšĮ Krizių įveikimo centras	Antakalnio g. 97 Mob. 8 640 51 555 info@krizesiveikimas.lt
23.	VšĮ Antakalnio poliklinika (psichologo konsultacijos teikiamos darbo dienomis)	Antakalnio g. 59 Registratūros tel. (8 5) 234 7486 Faks. (8 5) 234 7160 info@antakpol.lt
24.	VšĮ Centro poliklinika (psichologo konsultacijos teikiamos savaitgaliais)	Savaitgaliais Kauno g. 37/59 Tel. (8 5) 233 5124 vytenis.info@pylimas.lt
Pagalbos sau grupės nusizudžiusiųjų artimiesiems organizuojanti įstaiga		
25.	Asociacija „Artimiems“	www.artimiems.lt laukiam@artimiems.lt
Dvasinę pagalbą teikianti įstaiga		
26.	Vilniaus arkivyskupijos Caritas	Odminių g. 12 Mob. 8 655 02 242 www.vilnius.caritas.lt info@vilnius.caritas.lt
Pagalbą telefonu ir internetu teikiančios įstaigos		
27.	VšĮ „Vaikų linija“	Tel. 116111 I–VII 11:00–21:00 www.vaikulinja.lt
28.	Paramos fondas „Jaunimo linija“	Tel. 8 800 28 888 0:0–24:00 www.jaunimolinija.lt
29.	Vilties linija (suaugusiesiems)	Tel. 116123 0:0–24:00 vilties.linija@gmail.com
30.	Pagalbos moterims linija	Tel. 8 800 66 366 I–V 10:00–21:00 pagalba@moteriai.lt
31.	Linija Doverija (pagalba teikiama rusų kalba)	Tel. 8 800 77 277 I–V 16:00–20:00
32.	Sidabrinė linija (senjorams)	Tel. 8 800 80 020 I–V 8:00–20:00 pasikalbekime@sidabrinelinija.lt

SAVIŽUDYBĖS RIZIKOS POŽYMIAI

- Netikėtų mokymosi rezultatų pablogėjimas.
- Kalbėjimas apie savižudybę.
- Darbuose, pvz.: rašiniuose ar piešiniuose pasirodančios depresijos, mirties ar savižudybės temos.
- Kalbėjimas apie beviltiškumo, bejėgiškumo, nevertumo jausmus.
- Nuotaikos pasikeitimas ir pastebimas emocinis nestabilumas.
- Traumuojantys gyvenimo įvykiai, reikšmingo žmogaus gedėjimas.
- Santykių su draugais šalinimasis.
- Išsiskyrimas su artimu draugu.
- Disciplinos problemos mokykloje, įstatymų pažeidimai.
- Užklausinės veiklos šalinimasis.
- Savo daiktų atidavinėjimas kitiems.
- Nebesidomėjimas anksčiau rūpėjusiais dalykais.
- Nesirūpinimas savo išvaizda.
- Emocinės kilmės fiziniai simptomai.
- Rizikingas elgesys.
- Piktnaudžiavimas alkoholiu arba psichotropinėmis medžiagomis.
- Dalyvavimas patyčiose, kaip auka arba kaip agresorius.
- Praeityje yra buvę bandymų žudyti arba žaloti.
- Šeimoje yra buvusi savižudybė arba bandymas žudyti.

Jei mokinio elgesyje pastebimi keletas iš išvardintų požymių, visada būtina atkreipti į tai dėmesį ir pranešti mokyklos psychologui, jam nesant, jam nesant socialiniam pedagogui ir tą dieną būdinčiam gimnazijos vadovui. Po pokalbio su mokiniu įvertinama situacija ir atitinkamai planuojamas pranešimas tėvams ir pagalbos teikimas.

Savižudybės rizikos požymių niekada negalima nuvertinti tuo pagrindu, kad mokinys tik nori dėmesio ir tikrai nesižudys.
